

Raads- en Commissieleden gemeenten Heusden
Loon op Zand en Waalwijk

Referentie /2010

Betreft Bestemming overschot inkomensdeel ISD Midden-Langstraat

Datum 26 juli 2010

Datum verzonden: 26 juli

E-mail mvlimpt@isd-ml.nl

Rechtstreeks tel. nr. 0416-671012

Bijlage(n) 4

Behandeld door: M.van Limpt

Geachte Raads- en commissieleden,

In het Algemeen Bestuur van de ISD is naar aanleiding van de afsluiting van het financieel begrotingsjaar 2009 gesproken over de bestemming van het overschot op de reserve van het inkomensdeel. Evenals in 2008 is er namelijk sprake van een overschrijding van het plafond van de reserve inkomensdeel. De gemeenschappelijke Regeling van de ISD voorziet niet in een verdeelsleutel op basis waarvan het overschot terug kan vloeien naar de drie gemeenten. Het Algemeen Bestuur wil graag de zienswijze van drie Raden betrekken bij de besluitvorming over de verdeling van het overschot.

In bijgaande notitie wordt ingegaan op de situatie en de vraagstelling. Er wordt een schets gegeven van de voorgeschiedenis en van de actuele situatie. De aspecten die een rol spelen bij afweging en besluitvorming worden toegelicht. Daarnaast wordt aan u een geconcipteerd bestuursbesluit voorgelegd.

Het Algemeen Bestuur verzoekt u om uw zienswijze te geven. Vervolgens zal het Algemeen Bestuur in haar vergadering van 22 november 2010 overgaan tot besluitvorming.

Met dank voor uw medewerking,

het Algemeen Bestuur van de ISD Midden-Langstraat

Intergemeentelijke

Sociale Dienst

Midden-Langstraat

Postbus 15

5140 AA Waalwijk

Grotestraat 403

5142 CB Waalwijk

0416 - 671 000 T

0416 - 671 099 F

info@isd-ml.nl E

www.isd-ml.nl

Mevrouw A.E.W van Limpt
secretaris

De heer W. Ligtenberg
voorzitter

Onderwerp: bestemming overschot reserve i-deel

Inleiding

In het begrotingsjaar 2009 heeft de ISD een positief financieel resultaat behaald op het inkomensdeel van de WWB. Dit resultaat wordt, conform de afspraken in de gemeenschappelijke regeling (GR), toegevoegd aan de reserve van het inkomensdeel. In de GR is tevens geregeld dat de reserve van het inkomensdeel maximaal 15% van het jaarbudget inkomensdeel mag bedragen. Een eventueel overschot moet worden afgeroomd en komt ten goede aan de drie deelnemende gemeenten. De huidige GR voorziet niet in een verdeelsleutel voor de verdeling van het af te romen bedrag over de drie gemeenten.

Voor 2009 bedraagt het af te romen overschot op de reserve inkomensdeel € 766.145. Dit overschot is, behalve door de toevoeging van het resultaat op het inkomensdeel, ontstaan na de saldering van de overschotten IOAW en BBZ en na benodigde onttrekkingen als gevolg van vrijval debiteuren en een tekort op de IOAZ. Over de bestemming van het overschot van het inkomensdeel 2009 is nog geen besluit genomen.

Ook over 2008 heeft een dergelijke afroaming van de reserve inkomensdeel plaatsgevonden. Over dit jaar betrof dit een bedrag van € 868.000. Het algemene bestuur besloot in juni 2009, nadat de zienswijze van de drie afzonderlijke Raden bekend was, om dit geld voor de helft te storten in een in te stellen voorziening voor regionaal arbeidsmarktbeleid. De andere helft werd aan de drie ISD-gemeenten overgemaakt volgens de verdeelsleutel die gehanteerd wordt bij het bepalen van de gemeentelijke bijdragen aan de ISD. De gemeenten konden vervolgens zelf de bestemming van dit vrijgevalle budget bepalen.

Wegingsfactoren

Historie opbouw i-deel en w-deel

Heusden, Loon op Zand en Waalwijk hebben vanaf 2004 hun samenwerking op het terrein van werk en inkomen ondergebracht bij de ISD Midden-Langstraat, een samenwerkingsverband in de vorm van een openbaar lichaam ofwel een gemeenschappelijke Regeling (GR). De wijze waarop bevoegdheden en verantwoordelijkheden van deze bestuursorganen zijn overgedragen aan de GR, maakte het mogelijk het openbaar lichaam aan te merken als één entiteit. Hierdoor kon in 2004 bij het Ministerie van SZW één gezamenlijk budget voor de drie gemeenten aangevraagd worden. Deze mogelijkheid is niet benut, omdat een gezamenlijk budget lager bleek uit te vallen dan de som van de drie afzonderlijke budgetten van de gemeenten. Vanaf 2007 is het overigens sowieso niet mogelijk in aanmerking te komen voor één gezamenlijk budget.

Vanaf de start van de ISD is gekozen voor een eenduidig beleid voor elke klant in de gehele regio, voor zowel activering en re-integratie (financieringsbron: werkdeel, later onderdeel van het participatiebudget) als voor de algemene en bijzondere bijstand (financieringsbronnen: inkomensdeel en gemeentefonds). De dienstverlening en de bedrijfsvoering zijn hierop afgestemd en ingericht. De beschikbare budgetten zijn, voor zover mogelijk, via de GR ingezet zonder enig voorbehoud van financiële verrekeningen tussen de deelnemers aan de GR. Slechts onder aanvullende condities is verbijzonderd beleid vanuit een individuele gemeente mogelijk. In de praktijk is hiervan slechts in een incidenteel geval gebruik van gemaakt. Dit geldt bijvoorbeeld voor het computerproject van Waalwijk en het computerproject van Loon op Zand en voor de dienstencentra in Heusden.

Verloop financieel jaar 2009

De ISD heeft in de jaren 2007 en 2008 optimaal gebruik gemaakt van de gunstige situatie op de arbeidsmarkt. Er is geïnvesteerd aan de 'poort' door mensen in plaats van in te laten stromen in de bijstand, direct naar werk te bemiddelen. Daarnaast is veel geïnvesteerd om de mensen die in de

bijstand zaten, uit te laten stromen naar werk. Deze investeringen werden gepleegd met de inzet van het hiervoor bestemde re-integratiebudget ofwel het werkdeel. Het bijstandsbestand kwam op een, voor de ISD, historisch laag niveau¹. Dit resulteerde vervolgens in een relatief lage belasting van het inkomensdeel en daardoor in financiële overschotten. Het relatief kleine klantenbestand heeft tot en met 2009 een gunstig effect gehad op het saldo van het inkomensdeel.

Aan de andere kant kwam het werkdeel in 2009, door de hoeveelheid ingezette activiteiten, onder druk te staan. Tot en met 2009 kon, naast de regulier middelen voor per jaar, nog geput worden uit resterende middelen van voorgaande jaren. In 2009 was deze mogelijkheid opgesoupeerd. Per saldo was over het begrotingsjaar 2009 het werkdeel vrijwel toereikend (na inzet van een aantal bezuinigingsacties in 2009). Echter, er waren grote verschillen per gemeente. Zo had Loon op Zand een individueel tekort van € 574.000, Heusden van € 4004.000 en Waalwijk een overschot van € 898.000. De ISD relateert zoals al eerder aangegeven, de inzet van de middelen op basis van het solidariteitsprincipe van de GR, aan de activerings- en re-integratiebehoeften van de individuele klant en dus niet aan de budgetten van de afzonderlijke gemeenten. Dit betekende dat over het begrotingsjaar 2009 werkdeelgelden van de gemeente Waalwijk zijn ingezet voor de ander twee deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling. Overigens werd hiermee voorkomen dat Waalwijk geld zou moeten terugstorten aan het Rijk vanwege onderbenutting.

Opbouw van de reserve inkomensdeel

De reserve inkomensdeel wordt gevormd door jaarlijks het overschot op het budget inkomensdeel toe te voegen en een eventueel tekort hieraan te onttrekken. Dit geldt ook voor de resultaten op de regelingen IOAW, IOAZ en BBZ. In 2008 zijn, in het streven naar meer transparantie in de financiële huishouding van de ISD, de reserves van deze regelingen opgeheven en toegevoegd aan de reserve inkomensdeel. Bovendien wordt jaarlijks berekend hoeveel de vrijval uit debiteuren bedraagt en verrekend met de reserve inkomensdeel. Ten slotte hebben overschrijdingen van het in de Gemeenschappelijke Regeling afgesproken plafond voor de reserve inkomensdeel, er in 2008 en 2009 toe geleid dat de reserve tot twee maal toe is afgeroomd.

De opgetelde resultaten op de jaarlijkse budgetten inkomensdeel van 2004 tot en met 2009 zijn bijna € 1,9 miljoen. De resultaten op de budgetten inkomensdeel van de gemeente Waalwijk hebben voor dit positieve resultaat gezorgd. Tegenover het cumulatieve resultaat van Waalwijk (€ 2,6 miljoen) staat een negatief cumulatief resultaat op het inkomensdeel bij Loon op Zand (€ 0,2 miljoen) en Heusden (€ 0,6 miljoen).

De toevoeging van de reserves IOAW, IOAZ en BBZ aan de reserve inkomensdeel in 2008, evenals de koppeling van de resultaten van deze regelingen in 2008 en 2009 met de reserve inkomensdeel, hebben tussen 2004 en 2009 geleid tot een opgeteld resultaat van € 1,3 miljoen. Aan dit gezamenlijk resultaat heeft de gemeente Heusden het meest bijgedragen (ruim € 0,6 miljoen), maar ook voor Waalwijk (€ 0,5 miljoen) en Loon op Zand (€ 0,1 miljoen) is de balans positief.

Het streven naar meer transparantie in de begroting en jaarrekening in 2008 heeft behalve de opheffing van de reserves IOAW, IOAZ en BBZ ook geleid tot opheffing van de reserve banenpool klantmanagement. Het bedrag in die reserve werd toegevoegd aan de reserve inkomensdeel (ruim € 0,1 miljoen).

De jaarlijkse vrijval van debiteuren is het gevolg van mutaties in het debiteurenbestand en de vereiste aan te houden egaliseringsreserve om fluctuaties voldoende op te kunnen vangen. Overschotten boven deze vereiste hoogte van de egaliseringsreserve worden toegevoegd aan de reserve inkomensdeel, tekorten daaruit onttrokken. De gerealiseerde vrijvallen in de loop der jaren hebben geleid tot een

¹ Ter vergelijking: De ISD startte in 2004 met 1.288 WWB-gerechtigden jonger dan 65 jaar. Op 1 januari 2009, bij het begin van de recessie, had de ISD 866 WWB-gerechtigden jonger dan 65 jaar

voeding van de reserve inkomensdeel van bijna € 0,3 miljoen. Een uitsplitsing naar gemeente kan hier niet gemaakt worden.

Consequenties recessie

In 2009 werden de eerste gevolgen van de recessie zichtbaar. De bestandsafname in 2007 en 2008 sloeg in 2009 om. Het bestand van WWB-gerechtigden groeide in 2009 met 16%. Deze groei is nog niet op zijn retour. In de eerste helft van 2010 is het bestand al gegroeid met 15% en een afname van de groei is voorlopig nog niet in zicht. De instroom van vooral jongeren blijft hoog en de arbeidsmarkt biedt voorlopig nog onvoldoende mogelijkheden om WWB-klanten op te nemen. Ook de instroom in de WW ligt in 2010 hoger dan provinciaal en landelijk het geval is. Dit zal zijn invloed hebben op de instroom in de WWB en in de Wet Investeren in Jongeren (WIJ). Het Dagelijks Bestuur van de ISD heeft in maart 2010 haar zorg uitgesproken over deze ontwikkeling en in dit verband gepleit voor een extra financiële buffer.

Evaluatie Gemeenschappelijke Regeling

In 2009 heeft het bestuur van de ISD besloten om de GR te evalueren en te actualiseren. Aanleiding hiervoor was de behoefte om de GR af te stemmen op de veranderende context en beter in lijn te brengen met de nieuw gekozen positionering (op basis van het Meerjarenbeleidsplan 2008 - 2011). Daarbij zou de aangepaste GR uiteraard moeten aansluiten op de inmiddels veranderde wet- en regelgeving en moesten gebleken omissies of hiaten hersteld worden. Eén van de zaken die voor de evaluatie en aanpassing op de agenda staat is de formulering van een verdeelsleutel voor overschotten en tekorten op het inkomensdeel. De evaluatie van de GR heeft enige vertraging opgelopen. Inmiddels is het evaluatietraject opgepakt en wordt gekoerst op een aanpassing van de huidige GR per 1 januari 2011.

Proces tot nu toe

In 2009 is de ontwikkeling van de geldstromen in relatie tot de groeiende groep uitkeringsgerechtigden, nauwlettend gevolgd. Om een gezonde balans tussen de uitgaven en inkomsten te behouden is in 2009 een aantal maatregelen genomen. Zo zijn de re-integratieuitgaven (werkdeelmiddelen) sterk beperkt en is er een prioritering van klantgroepen afgesproken. Daarnaast is afgesproken om de werkdeelmiddelen over de gemeentegrenzen in te zetten. Hiermee konden de uitgaven voor re-integratie en de personele lasten, ondanks de groeiende groep WWB-klanten binnen de perken worden gehouden. Wat betreft het inkomensdeel werd gaandeweg 2009 duidelijk dat over het lopende jaar wederom een overschot gerealiseerd zou gaan worden. Dit was te danken aan het relatieve kleine klantenbestand waarmee het begrotingsjaar was gestart. Met deze constatering startte het gesprek over de verdeling van het te verwachte overschot over de drie gemeenten. Hierbij zijn door het dagelijks bestuur adviezen ingewonnen bij de beleidsmedewerkers en de controllers van de drie gemeenten, bij de accountant, bij de WWB-kamer (klantenraad) en bij de burgemeesters van de drie gemeenten². Er zijn diverse wegingsfactoren genoemd en becijferd en er zijn verschillende opties uitgewerkt.

De uitkomst van de discussie is dat het dagelijks bestuur unaniem van mening is dat, op basis van de onevenredig grote bijdrage van de gemeente Waalwijk aan de opbouw van het inkomensdeel, het alleszins verdedigbaar is om deze gemeente hiervoor een eenmalige compensatie te bieden. Gezien de inrichting van de GR en de beleidskeuzes die gemaakt zijn ten aanzien van de financiële huishouding is het echter onmogelijk om een geobjectieerde berekening te maken van het bedrag voor deze compensatie. Alle wegingsfactoren en adviezen overziend, heeft het dagelijks bestuur besloten dat een eenmalige compensatie van € 500.000 voldoende recht doet aan de verschillende

² De adviezen van de burgemeesters en van de WWB-kamer zijn als bijlagen toegevoegd aan deze notitie.

overwegingen. Voor het resterend bedrag van € 266.145 wil het dagelijks bestuur een tijdelijke voorziening aanmaken om de verwachte financiële problemen in de aankomende periode op te kunnen vangen. Het dagelijks bestuur heeft dit besluit ter beoordeling voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Voorstel

Op basis van bovenstaande afwegingen heeft het algemeen bestuur van de ISD het volgende concept-besluit opgesteld over de bestemming van het overschot reserve inkomendeel 2009. In haar vergadering van 22 november 2010 zal het Algemeen Bestuur een definitief besluit nemen over de bestemming. Zij betreft hierbij graag de zienswijze van de Raden van de drie gemeenten.

Concept-besluit

- De gemeente Waalwijk wordt gecompenseerd voor de onevenredig grote inbreng in de positieve resultaten van de ISD tot nu toe. De compensatie is eenmalig en betreft een bedrag van 500.000 euro.
- Binnen de begroting van de ISD wordt een tijdelijke voorziening aangemaakt van 266.145 euro die ingezet kan worden om de verwachte financiële problemen op te kunnen vangen.
- Bij de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling van de ISD worden afspraken gemaakt over de verdeling van overschotten en tekorten op de verschillende budgetten.

Aan: Dagelijks Bestuur ISD-ML
Algemeen Bestuur ISD-ML
Van: Klantenraad ISD, WWB kamer

15 juli 2010

Betreft: overschrijding maximale reserve I-deel; Voorstel Dagelijks Bestuur

Bij brief van 31 mei jl. hebben wij u ongevraagd advies uitgebracht met betrekking tot het overschot I-deel 2009. Deze brief hechten wij als bijlage aan dit advies, zodat dat dan eveneens deel hiervan uit maakt. Naar aanleiding van het voorstel DB overwogen wij het volgende.

De klantenraad is van mening dat het voorliggend voorstel niet in stand kan blijven:

1. Er wordt vanaf de start van de ISD-ML gewerkt volgens het solidariteitsbeginsel. Dat gaat zover dat er bij inzet van reïntegratiemiddelen niet gekeken en evenmin geregistreerd wordt uit welke gemeente de klant afkomstig is. Bij betaling van de ID/WIW banen wordt evenmin gekeken uit welke gemeente de burger komt, er wordt uit het gezamenlijke W-deel van de drie gemeenten betaald! Deze van begin af gebruikte praktijk is nog eens vastgelegd in het AB-besluit van december 2009.
2. Het onder punt 1 gestelde leidt tot de conclusie dat het dan niet aangaat om dit algemeen beleid nu plotseling te wijzigen. Wij denken dat een consistent bestuur eist om geen van de deelnemende gemeenten plots een voorkeurspositie of -behandeling te geven. *Geen verandering van spelregels tijdens het spel!* De gemeenschappelijke regeling is immers nog niet gewijzigd.
3. Het bovenstaande in overweging nemend leidt tot de conclusie, dat er bij eventuele restitutie aan de deelnemende gemeenten gehandeld moet worden zoals dat ook in 2009, bij de teruggave van het overschot I-middelen 2008, is geschied. Dat is consequent en consistent.
4. Wij hebben kennisgenomen van het advies van de burgemeesters van de deelnemende gemeenten, maar dat kan niet anders dan als geheel vrijblijvend worden beschouwd.
5. Wij hebben dan ook een beroep op het Algemeen Bestuur ISD gedaan waarin wij hen hebben gevraagd hun verantwoordelijkheid te nemen en een besluit te nemen in lijn met de opvatting van de klantenraad en ten gunste van de klanten van de ISD.
6. De klantenraad is er een fervent voorstander van de overschrijding geheel aan te wenden voor extra activiteiten in het kader van (arbeids-) reïntegratie- en activeringstrajecten. Goed voor de klant en op termijn voor de gemeenten.
7. Als er al I-deel middelen terugvloeien naar de gemeenten - quod non – dan moeten die middelen worden aangewend voor de doelgroep en tenminste worden "geoomerkt".

Wij vragen een ieder die in dit kader een opinie, advies of besluit dient te geven/nemen bovenstaande overwegingen mee te wegen en niet te beslissen overeenkomstig het Angelsaksische principe: pound foolish, penny wise.

Klantenraad ISD ML, WWB-kamer

C.J.H. Huibers
Voorzitter

Bijlage: een

Waalwijk, 31 mei 2010

Aan de leden van:
Dagelijks Bestuur ISD-ML
Algemeen Bestuur ISD-ML

Betreft: advies Klantenraad ISD-MI, WWB-kamer

Dames, mijne heren,

Evenals in het jaar 2008 heeft het operationeel resultaat over 2009 van de ISD geleid tot een overschot op het I-deel.

Was het resultaat in 2008 zo'n 860K Euro, het resultaat over 2009 is zo'n 660K Euro.

Vorig jaar hebben wij als klantenraad u geadviseerd het resultaat te bestemmen voor **extra** activiteiten in het kader van reïntegratie /activering van klanten van de dienst. Helaas heeft het bestuur toen niets met ons advies gedaan, zodat conform de wens van de GR-gemeenten de helft van het resultaat is aangewend voor het ontwikkelen van regionaal arbeidsmarktbeleid. De andere helft van het bedrag is teruggegaan naar de GR-gemeenten, waarbij Loon op Zand en Heusden dit geld hebben gereserveerd voor activiteiten voor de doelgroep van de ISD. Wat de gemeente Waalwijk met dit geld heeft gedaan is ons niet bekend. Al met al voor ons heel teleurstellend.

Ten einde te voorkomen dat daarom het geld wederom op een alternatieve wijze wordt aangewend, adviseren wij u dringend dit jaar het overschot op het I-deel niet terug te laten vloeien naar de GR-gemeenten. Het I-deel is tenslotte Rijksgeld, dat ter beschikking is gesteld aan de doelgroep van de ISD. Het argument dat terugvloeiing naar de gemeenten is afgesproken berust op geen enkel stuk en voor zover ons bekend, is het aan het Algemeen Bestuur van de ISD om een nadere bestemming te geven aan een eventueel overschot op de reserve I-deel.

Wij doen een nadrukkelijk beroep op uw verantwoordelijkheid als bestuurder van de ISD om u sterk te maken dat het bedrag van 760K Euro binnen de ISD blijft, zodat dit aangewend kan worden voor onze klanten.

Het is immers "oorlog" wat betreft de werkgelegenheid en dan moet ervoor zorg worden gedragen dat de "oorlogskas" goed is gevuld.

Ons dringend advies is een deel van het bedrag te gebruiken om het W-deel, respectievelijk participatiebudget, dat voor 2010 is vastgesteld op zo'n 3.9 mio. Euro aan te vullen. Laatstgenoemd bedrag is immers 25% lager dan in 2009!

Mocht u nadere toelichting wensen dan zijn wij gaarne bereid deze te verstrekken.

Graag uw (re)actie.
Met vriendelijke groet,

Klantenraad ISD-MI, WWB-kamer

C.J.H. Huibers
voorzitter